

Nr 114

Av herr **Osvald**, om inrättande vid Uppsala universitet av en laboratur i sedimentpetrografi.

(Lika lydande med motion nr 130 i Andra kammaren)

Under rubriken Uppsala universitet: Avlöningar i årets statsverksproposition, bil. 10, ecklesiastikdepartementet, meddelas, att konsistoriet och kanslern tillstyrkt det av matematisk-naturvetenskapliga fakulteten framlagda förslaget, att det fr. o. m. nästa budgetår vid universitetet inrättas en laboratorbefattning i sedimentpetrografi med laboratorn vid lantbrukshögskolan B. Collini som förste innehavare. Detta förslag har emellertid ej föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Med anledning därav får jag anföra följande.

Under en följd av år fram till 1949 omhänderhades undervisningen i geologi vid lantbrukshögskolan av en speciallärare, en docent vid Uppsala universitets mineralogisk-geologiska institution. Genom beslut av 1948 års riksdag inrättades fr. o. m. den 1 juli 1949 vid lantbrukshögskolans institution för marklära en laboratorstjänst, som ersatte speciallärartjänsten. Till innehavare av laboraturen utnämndes B. Collini, som dessförinnan sedan den 1 november 1947 uppehållit speciallärartjänsten som vikarie för ordinarie innehavaren. Laboratorstjänsten erhöll härigenom en mineralogisk-geologisk inriktning.

För att möjliggöra för institutionen för marklära att koncentrera sina resurser på markforskningen föreslog jordbrukshögskoleutredningen i sitt betänkande 1960 ett ökat samarbete mellan institutionen för marklära och de geologiska institutionerna vid Uppsala universitet. Utredningen fann det ändamålsenligt att på längre sikt en arbetsfördelning kommer till stånd, innebärande att högskolans institution för marklära helt koncentrerar sig till marklärområdet och att undervisningen i geologi för de agronomie studerandena förläggs till Uppsala universitet. Utredningen hade sålunda ingen anledning att ta ställning till det förhållandet att resurserna för mineralogisk-geologisk forskning vid lantbrukshögskolan är helt otillräckliga. För sitt arbete är laboratorn helt beroende av instrument, laboratorier, bibliotek, samlingar och verkstad vid universitetets mineralogisk-geologiska institution, där han har förmånen att disponera arbetsrum. I sina remissyttranden över utredningens betänkande föreslog de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna i Uppsala och Stockholm, att den nuvarande laboratorbefattningen vid institutionen för marklära skulle med bibehållande av undervisnings- och examinationsskyldighet i agronom- och agronomie licentiat-examina överflyttas till Uppsala universitet.

Enligt Uppsala universitets matematisk-naturvetenskapliga fakultets mening skulle laboratorn svara jämväl för forskningsundervisningen i sedimentens mineralogi och petrografi vid mineralogisk-geologiska institutionen. Denna institution har i sina petita sedan budgetåret 1960/61 begärt en laboratorstjänst för detta ämnesområde. Tjänsten motiveras av ämnesområdets stora betydelse, den med hänsyn till examensämnets (mineralogi och petrologi) stora omfattning och den ökade tillströmningen av studerande särskilt krävande forskningsundervisningen — endast en ordinarie lärare, professorn, finnes — och önskemålet att efter professor Erik Norins avgång söka trygga kontinuiteten i den sedimentpetrografiska forskning, denne påbörjat vid institutionen.

I propositionen 1961: 69 uttalade sig departementschefen i princip för en samundervisning i geologi, men något förslag härom framlades inte. I motionerna I: 612 och II: 696 hemställdes emellertid om att riksdagen måtte besluta att undervisningen i geologi för agronomie studerande redan fr. o. m. den 1 juli 1961 skulle förläggas till universitetet i Uppsala och att det vid dess mineralogisk-geologiska institution skulle inrättas en laboratur i geologi. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 26, 1961, uttalade jordbruksutskottet härom:

Utskottet vill understryka departementschefens uttalande, att de möjligheter till samundervisning i olika ämnen, som kan visa sig föreligga, bör tillvaratagas. Detta gäller bland annat ämnet geologi, — — — Såsom framgått av det föregående är utskottet i princip positivt till en dylik sammanföring. En förutsättning för att geologiundervisningen för de agronomie studerandena skall kunna förläggas till universitetet är emellertid, att den nuvarande laboratorn vid lantbrukshögskolans institution för marklära, vilken är specialiserad på det geologiska ämnesområdet, samtidigt kan överföras till universitetet. Härför krävs, att en laboratur inrättas vid universitetets mineralogisk-geologiska institution, varom dock ej något förslag från universitetshåll eller från Kungl. Maj:ts sida föreligger i förevarande sammanhang. Utskottet kan inte förorda att riksdagen bifaller ifrågavarande motionsyrkande.

Även om sålunda motionsyrkandet på det av utskottet anförda skälet ej kunde bifallas, innebär riksdagens beslut att den i princip uttalat sig för att geologiundervisningen för lantbrukshögskolans studerande meddelas vid Uppsala universitet. De av jordbruksutskottet åberopade hindren för ett tillstyrkande är nu, åtminstone delvis, undanröjda. På förslag av såväl den avgående som den tillträdande prefekten för mineralogisk-geologiska institutionen hemställde matematisk-naturvetenskapliga fakulteten, i skrivelse i juli 1961, att det fr. o. m. den 1 juli 1962 skulle inrättas en laboratorstjänst i sedimentpetrografi (ny beteckning i stället för geologi, särskilt sediment-petrografi) vid mineralogisk-geologiska institutionen samt att till innehavare av denna befattning måtte utan ansökan utnännas nuvarande laboratorn vid lantbrukshögskolans institution för marklära B. Collini. Detta förslag tillstyrktes till alla delar av konsistoriet i skrivelse av den 9 oktober 1961 till kanslern och

av kanslern i skrivelse av den 30 oktober 1961 till Konungen. Lantbrukshögskolans styrelse har också i sina petita för budgetåret 1962/63 anslutit sig till förslaget.

Beträffande anslagsbehoven, som blir en följd av inrättandet av ovannämnda befattning och av överflyttningen av geologiundervisningen vid lantbrukshögskolan från högskolan till universitetet, uttalar prefekten för mineralogisk-geologiska institutionen, professor Norin, i skrivelse av den 20 oktober 1961 till fakulteten:

Såvitt för närvarande kan bedömas torde ytterligare anslagskrav ej behöva ställas i detta sammanhang utöver den ökning av antalet assistenttimmar för undervisning, som automatiskt sker med ökningen av antalet studerande. — — — Därjämte erfordras av samma anledning en ökning av institutionens exkursionsanslag med ett belopp av 200 kr pr läsår.

Härtill må anmärkas, att fakulteten redan förut begärt 500 assistenttimmar, avsedda för forskning och allmänt institutionsarbete.

Som ytterligare motivering för den här föreslagna åtgärden må anföras att det vid lantbrukshögskolan föreligger ett mycket stort behov av en laborator i marklärans centrala delar.

I årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, refereras bl. a. matematisk-naturvetenskapliga fakultetens motivering för inrättandet av en laboratorbefattning i sedimentpetrografi vid Uppsala universitet, men som inledningsvis nämnts har förslaget ej föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Då den ursprungligen av jordbrukshögskoleutredningen föreslagna och av riksdagen i princip beslutade överflyttningen av undervisningen i geologi vid lantbrukshögskolan från lantbrukshögskolans institution för marklära till Uppsala universitets mineralogisk-geologiska institution skulle vara till fromma för såväl undervisningen som forskningen vid både lantbrukshögskolan och universitetet, synes det angeläget att den härför erforderliga laboratorbefattningen i sedimentpetrografi snarast möjligt inrättas.

Jag hemställer därför,

att riksdagen måtte besluta att fr. o. m. nästa budgetår inrätta en laboratorbefattning i sedimentpetrografi vid Uppsala universitet med laboratorn vid lantbrukshögskolans institution för marklära som förste innehavare samt att anslå de härför erforderliga medlen.

Stockholm den 24 januari 1962

Hugo Osvald